

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՌԵԿՍՈՐ**

// 01 // 10 // 2026թ.

№ 11/1030

**ՀՌՀ իրավաբանական գիտական աստիճաններ
շնորհող մասնագիտական խորհրդի նախագահ,
իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր
պարոն Ս.Ս. Ավետիսյանին**

Հարգելի՛ պարոն Ավետիսյան

Ի պատասխան Ձեր 07.09.2026 թ. № 74 գրության Ձեզ ենք ուղարկում Հայաստանի եվրոպական համալսարանի հանրային և միջազգային իրավունքի ամբիոնի հայցորդ Միլենա Բաբկենի Ղազարյանի՝ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված թեկնածուական ատենախոսության վերաբերյալ առաջատար կազմակերպության կարծիք:

Հարգանքով՝

Խ. ՂԱԶԵՅԱՆ

Հաստատում եմ՝
ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի
ռեկտոր տեխնիկական գիտությունների
թեկնածու, դոցենտ իւ. ՂԱԶԵՅԱՆ
«30.09.2026թ.»

ԿԱՐԾԻՔ

ԱՌԱՋԱՏԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

Միլենա Բաբկենի Ղազարյանի՝ «Պետության տարածքային
ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական երաշխիքները»
թեմայով ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք – սահմանադրական, վարչական,
ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք,
պետական կառավարում» մասնագիտությամբ իրավաբանական
գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան հայցելու համար
ներկայացված թեկնածուական ատենախոսության վերաբերյալ

Միլենա Բաբկենի Ղազարյանի (այսուհետ՝ Հեղինակ) «Պետության
տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական
երաշխիքները» վերտառությամբ թեկնածուական ատենախոսությունը (այսուհետ՝
ատենախոսություն) քննարկվել է ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի
իրավագիտության ամբիոնի նիստում (30.09.2026, արձանագրություն թիվ 5),
մասնակցությամբ ամբիոնի վարիչ, ի.գ.թ., դոցենտ Թ. Շաքարյանի, ի.գ.դ.,
պրոֆեսորներ Գ. Դանիելյանի, Ա. Ղամբարյանի, Հ. Հակոբյանի, ի.գ.թ.
դոցենտներ Ա. Ասատրյանի և Լ. Հակոբյանի, ի.գ.թ. Մ. Մկրտչյանի, Ա.
Առաքելյանի և նիստի քարտուղար՝ Ա. Հովհաննիսյանի:

Ատենախոսության թեման նվիրված է պետության տարածքի ու
տարածքային ամբողջականության հարաբերակցության, վերջինիս որպես
սահմանադրական սկզբունքի բովանդակության ու կիրառական նշանակության
հիմնահարցերի տեսական-իրավական վերլուծությանը, Հայաստանի
Հանրապետության տարածքային ամբողջականության սահմանադրաիրավական
ապահովման երաշխիքների շրջանակի ու դրանց իրականացման
կառուցակարգերի, այդ թվում՝ օրենսդրական կարգավորումների զարգացման և

պետական իշխանության ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների փոխգործակցության համատեքստում պետության տարածքային ամբողջականության ու անձեռնմխելիության արդյունավետ պաշտպանության հիմնախնդիրների ուսումնասիրությանը:

Աշխատանքի թեմայի արդիականության առնչությամբ Հեղինակի կողմից ներկայացված հիմնավորումներն ամբողջական են, հատկապես այն համատեքստում, որ պետության տարածքային ամբողջականության ապահովումն ինքնին առանցքային նշանակություն ունի ազգային անվտանգության համակարգում: Այս առումով, Հեղինակին հաջողվել է անհրաժեշտ փաստարկներով հիմնավորել թեմայի արդիականությունը: Մասնավորապես, ըստ Հեղինակի՝ տարածաշրջանում աշխարհաքաղաքական իրավիճակը, ինչպես նաև առանձին երկրների ծավալապաշտական նկրտումները Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության նկատմամբ՝ հիմք են հանդիսանում պետության սահմանների արդյունավետ պաշտպանության համակարգի ստեղծման, ինչպես նաև սահմանադրական իրավունքի գիտության առաջնահերթությունների շրջանակում գիտականորեն հիմնավորված հայեցակարգային մոտեցումների մշակման, տվյալ ոլորտի իրավակարգավորումների կատարելագործման և Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության ապահովման նոր ուղղվածության ստեղծման համար:

Ատենախոսության կառուցվածքը համապատասխանում է գիտական հետազոտության տրամաբանությանը, դրա նպատակներին ու խնդիրներին: Այդպիսի կառուցվածքը հնարավորություն է տվել ապահովել ընտրված թեմային առնչվող առավել խնդրահարույց և գիտական մակարդակում պատշաճ ուսումնասիրություն պահանջող հարցադրումների քննարկումը:

Ներածության մեջ Հեղինակը հիմնավորել է թեմայի արդիականությունը, օբյեկտը, ներկայացրել գիտական ուսումնասիրության վիճակը, հետազոտության առարկան, նպատակը և այդ նպատակին հասնելու համար լուծման ենթակա խնդիրները, ատենախոսության տեսական, մեթոդաբանական և նորմատիվ փորձարարական հիմքերը, աշխատանքի գիտագործնական նշանակությունը,

արդյունքների հիմնավորվածությունն ու արժանահավատությունը, առաջադրել է գիտական նորույթը և պաշտպանության ներկայացվող դրույթները:

Առաջին գլուխը՝ «Պետության տարածքի և տարածքային ամբողջականության հարաբերակցության բնույթն ու քովանդակությունը» վերտառությամբ գլուխը կազմված է երեք ենթագլխից:

«Պետության տարածքի և տարածքային ամբողջականության հարաբերակցությունը. իրավաընկալման հիմնահարցերը և տեսական-իրավական վերլուծություն» վերտառությամբ առաջին ենթագլխում քննարկվել են պետության տարածքի որպես պետության պարտադիր հատկանիշ, նրա գոյության անհրաժեշտ ու բնական պայմանի և տարածքային ամբողջականության ապահովման օբյեկտ հիմնահարցերը:

Երկրորդ ենթագլխում՝ «Տարածքային ամբողջականությունը պետության միասնության ապահովման ու պահպանման համատեքստում. տեսական և գործնական մոտեցումներ» վերտառությամբ, հետազոտվել են տարածքային ամբողջականության տեսական ու կիրառական նշանակություն ունեցող հիմնախնդիրները պետության միասնության ապահովման ու պահպանման համատեքստում:

Իսկ երրորդ՝ «Տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական կարգավորումները արտասահմանյան երկրներում» վերտառությամբ ենթագլխում վերլուծվել են պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական կարգավորման օտարերկրյա փորձը, ընդ որում՝ առանձնացնելով տարածքային ամբողջականության պաշտպանության առավել արդյունավետ ընդհանուր մոտեցումները, որոնք Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի համար կարող են կարևոր նշանակություն հատկապես պետության տարածքային ամբողջականության պաշտպանության ազգային իրավական կառուցակարգերի լավարկման (օպտիմալացման), այնպես էլ տարածքային ամբողջականության վերականգնման պատմական տարածքների նկատմամբ ժողովուրդների ու ազգերի իրավահավասարության ու ինքնորոշման իրավունքի արդյունավետ իրականացման համար առաջնահերթություն հաղորդելիս:

Ատենախոսության **երկրորդ**՝ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական երաշխիքները» վերտառությամբ գլուխը բաղկացած է երեք ենթագլխից:

«Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության ապահովման օրենսդրական կարգավորման զարգացումը» վերտառությամբ առաջին ենթագլխում հետազոտվել են Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության համապարփակ ու միասնականությունն ապահովելու նպատակով պայմանավորված պետության տարածքի ամբողջականության հետ առնչվող հարաբերությունները միասնական օրենսդրական ակտով կարգավորելու անհրաժեշտության հիմնահարցերը:

«Պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական երաշխիքները. տեսական-իրավական վերլուծություն» վերտառությամբ երկրորդ ենթագլխում վերլուծվել են պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական երաշխիքները, որոնք, ըստ Հեղինակի, մի կողմից, պայմանավորված են ժողովրդաիշխանության, պետության ինքնիշխանության, մարդու իրավունքների, ազատությունների, պատվի ու արժանապատվության, իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքի, զինված ուժերի, պետության միասնական իրավական ու տնտեսական տարածքի և այլ տարրերի առկայությամբ, իսկ մյուս կողմից, օժտված են գործառնական նշանակությամբ, որոնք դրսևորվում են սահմանադրաիրավական սկզբունքներից, նորմերից, արժեքներից բխող և տեսական-իրավական հայացքների հիման վրա ձևավորված իրավական ապահովման ենթակա օբյեկտների՝ ստեղծման, իրագործման, պահպանման և պաշտպանության գործառույթների միջոցով:

«Տարածքային ամբողջականության սկզբունքի սահմանադրական բովանդակությունն ու գործառնական նշանակությունը» վերտառությամբ երրորդ ենթագլխում դիտարկվել է սահմանադրական իրավունքի տեսության կարևորագույն հարցերից մեկը՝ պետության տարածքային ամբողջականությունը որպես սահմանադրական սկզբունք, որն ըստ Հեղինակի՝ բովանդակում է որոշակի տարրերի ամբողջություն, այդ թվում՝ պետության ինքնիշխանություն,

վերջինիս տարածքի սահմանների անձեռնմխելիություն և այլն, ինչպես նաև հանդիսանում է պետության ինքնիշխանության ապահովման առանցքային երաշխիք՝ պետության պաշտպանության, անվտանգության և տարածքի սահմանների անձեռնմխելիության ապահովման առումով:

Ատենախոսության **երրորդ**՝ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության սահմանադրաիրավական ապահովման կառուցակարգերը» վերտառությամբ գլուխը բաղկացած է երկու ենթագլխից:

«Պետական իշխանությունը և տեղական ինքնակառավարումը. փոխգործակցության դիալեկտիկան պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման գործընթացում» վերտառությամբ առաջին ենթագլխում քննարկվել են պետական իշխանության ու կառավարման, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման հարցերով լիազորությունների ինչպես արդյունավետ, այնպես էլ համաչափ բաշխման երաշխավորման հիմնախնդիրները, առաջարկվում են դրանց լուծման ուղիներ:

Իսկ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության ապահովումը միջազգային իրավական առանձին չափորոշիչների շրջանակում» վերտառությամբ երկրորդ ենթագլխում դիտարկվել են Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության ապահովման հիմնահարցերը միջազգային իրավական առանձին չափորոշիչների համատեքստում: Հեղինակի կողմից կարևորվել են այն արդյունքների ստացումը, որ պետության տարածքային ամբողջականության ապահովումը բխում է պետության և ազգային անվտանգության կենսական շահերի պաշտպանության անհրաժեշտությունից, պետության տարածքային ամբողջականության հարգումն ու պահպանումը իրավաչափ է ու արդարացված միջազգային իրավունքի նորմերի շրջանակում և այլն:

Եզրակացության մեջ ամփոփվել են կատարված հետազոտության արդյունքները՝ եզրահանգումների տեսքով: Հավելվածում ամփոփվել և ներկայացվել է «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության և Հայաստանի Հանրապետության պետական տարածքի

անձեռնմխելիության ապահովման ու պահպանման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ, որն, ըստ Հեղինակի, կերաշխավորի պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման միասնությունը և հնարավորություն կտա ձևավորելու ամբողջական, ներդաշնակ և անընդհատ զարգացող ու կատարելագործվող համակարգ:

Աշխատանքը շարադրված է գիտական պատշաճ լեզվաոճով, այն գրեթե զերծ է թերի, բազմիմաստ ու խրթին մտքերից, լեզվական ու քերականական կանոնների շեղումներից, սակավաթիվ են նաև վրիպակները:

Ատենախոսության ձևավորումը համապատասխանում է ՀՀ Բարձրագույն կրթության և գիտության կոմիտեի կողմից սահմանված կանոններին: Այդ կանոններին համապատասխանում են նաև աշխատության կառուցվածքը և ծավալը:

Հեղինակն ուսումնասիրել է ընտրված հարցերին անմիջականորեն վերաբերող մասնագիտական գրականություն: Չնայած այն հանգամանքին, որ հայրենական իրավագիտության մեջ այս թեման գործնականում ուսումնասիրված չէ սահմանադրական իրավունքի գիտակարգի տեսանկյունից, այդուհանդերձ ուսումնասիրելով հայ և արտասահմանյան հեղինակների աշխատությունները, Հայաստանի Հանրապետության և տարբեր երկրների սահմանադրությունները, տարածքային ամբողջականության ապահովման ոլորտի օրենքները, դատական պրակտիկան, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն վերաբերում են պետության տարածքի անձեռնմխելիության և տարածքային ամբողջականության ապահովմանը և պաշտպանությանը, վերլուծելով հետազոտության թեմային առնչվող արտասահմանյան երկրների իրավական համակարգերի առանձնահատկությունները և սահմանադրական արդարադատության մարմինների դատական ակտերը, ինչպես նաև միջազգային մարմինների՝ այդ թվում ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի, միջազգային իրավական այլ փաստաթղթերն ու պրակտիկան, Հեղինակին հնարավորություն է տվել համալիր անդրադառնալ խնդրո առարկա հարցադրումներին և հարստացնել կատարված հետազոտությունը:

Ատենախոսությունում հեղինակը ցուցաբերել է ինքնուրույն հետազոտություն կատարելու, տեսական աղբյուրներից և գործնական նյութերից հավուր պատշաճի օգտվելու և ինքնուրույն եզրահանգումներ առաջադրելու կարողություններ: Բացի այդ, ատենախոսությունում նկատվում է Հեղինակի պատշաճ իրազեկվածությունը քննարկվող նյութին առնչվող տեսական աղբյուրների, գիտական տեսակետների ու միջազգային պրակտիկայի վերաբերյալ:

Միաժամանակ, կարծում ենք, ատենախոսությունը գերծ չէ որոշակի թերություններից, որոնց առնչությամբ մեր նկատառումները ներկայացված են ստորև.

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ

1.1. Ատենախոսության գիտական արժեքն ավելի ընդգծված կլիներ, եթե Հեղինակը պետության տարածքային ամբողջականության հիմնախնդրի ամբողջ ծավալին անդրադառնար ժողովուրդների իրավահավասարության ու ազգերի ինքնորոշման իրավունքի հետ հարաբերակցության և դրա ազդեցության տեսանկյունից, քանի որ նշված հիմնախնդրի վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրության տեսանկյունից վերը նշված հիմնախնդրի քննարկումն առավել քան արդիական է:

1.2 Ատենախոսության գիտական արժեքն ավելի բարձր կլիներ, եթե Հեղինակն անդրադառնար նաև եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպության առանձին փաստաթղթերի համակարգային վերլուծությանը, որոնք վերաբերում են պետությունների սահմանների և սահմանային ռեժիմների անվտանգության ապահովման համատեքստում տարածքային ամբողջականության երաշխավորմանը: Նշված հիմնախնդրի վերաբերյալ գիտական ուսումնասիրությունների բացակայության տեսանկյունից վերը նշված հիմնախնդրի քննարկումն առավել քան արդիական է:

1.3. Ատենախոսության տարբեր հատվածներում որոշ հասկացություններ, ինչպիսին է, օրինակ, «պետության միասնություն», «պետության տարածքային ամբողջականություն» և «պետության միասնություն և տարածքային ամբողջականություն» եզրույթները Հեղինակի կողմից օգտագործվում են միևնույն

բովանդակային իմաստով և միաժամանակ տարբեր բովանդակային նշանակությամբ: Կարծում ենք, աշխատանքն էականորեն կշահեր, եթե Հեղինակի կողմից այդ հասկացությունների բնութագրման համար կիրառվեին տարբեր տերմինաբանություն, և ատենախոսությունում առավել հստակ լինեին ուսումնասիրվող հարցերի տարանջատումը՝ պետության տարածքային ամբողջականության իրավական ապահովման ինստիտուտին վերաբերելիության համատեքստում:

2. ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՅԻՆ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ

2.1. Հեղինակը, աշխատանքի 1.2-րդ եթազվիսում անդրադառնալով պետության միասնության ապահովման ու պահպանման համատեքստում տարածքային ամբողջականության տեսական և գործնական մոտեցումների վերլուծության արդյունքներին (էջ 29-30), որպես պաշտպանության առաջադրված գիտական նորույթ, դիտարկում է հետևյալը, որ «պետության տարածքային ամբողջականության ապահովումը դրսևորվում է երկակի նշանակությամբ՝ արտաքին և ներքին, ընդ որում, եթե արտաքին հարթությունում պետությունը «առանձնանում» է մյուս ինքնիշխան պետություններից ոչ միայն սահմանների սահմանազատման միջոցով, ինչպես նաև իր տարածքային ամբողջականությամբ և հանրային իշխանության միասնական համակարգով, արտաքին քաղաքականության առանձնահատկություններով, պետության զարգացման նպատակով ու տեսլականով, միջազգային իրավակարգի հանդեպ իր մոտեցումներով և այլն, ապա ներքին հարթությունում պետության տարածքային ամբողջականությունը նախևառաջ, արտահայտվում է ներքին քաղաքական, տնտեսական իրավական, մշակութային և բարոյահոգեբանական, ազգային գաղափարախոսական առումներում, որոնք նպաստում են նաև պետության և հասարակության անվտանգության ապահովմանը և դրանց բնականոն զարգացմանը:»(էջ 9-10, կետ 3):

Թեև այս չափանիշների առանձնացումն որոշակի առումով գիտական նորույթ հանդիսացող եզրահանգում է, սակայն ատենախոսության ամբողջ

տեքստում բավարար չափով հստակեցված կամ ամբողջական հիմնավորված չէ, թե տարածքային ամբողջականության երաշխավորումն ինչպես կարող է պայմանավորված լինել միաժամանակ ներքին և արտաքին դրսևորումներով կամ գործոններով, ինչը նշանակում է, որ պաշտպանության ներկայացված դրույթը լրացուցիչ հստակեցման կարիք ունի:

2.2. Ատենախոսության առաջին գլխի երրորդ պարագրաֆում Հեղինակը հետազոտության առարկա է դարձրել արտասահմանյան տարբեր երկրներում տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական կարգավորումներին առնչվող հիմնահարցերը (էջ 31-43): Ընդ որում՝ ի թիվս այլնի, Հեղինակն առանձնացրել է հետևյալ եզրահանգումը. «պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական կարգավորման օտարերկրյա փորձի վերլուծությունը թույլ է տալիս առանձնացնել տարածքային ամբողջականության պաշտպանության առավել արդյունավետ ընդհանուր մոտեցումները, որոնք Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի համար կարող են կարևոր նշանակություն ունենալ հատկապես պետության տարածքային ամբողջականության պաշտպանության ազգային իրավական կառուցակարգերի լավարկման (օպտիմալացման), այնպես էլ տարածքային ամբողջականության վերականգնման պատմական տարածքների նկատմամբ ժողովուրդների ու ազգերի իրավահավասարության ու ինքնորոշման իրավունքի արդյունավետ իրականացման համար առաջնահերթություն հաղորդելիս:» (էջ 43):

Այս եզրահանգման համատեքստում աշխատանքը կշահեր, եթե առավել մանրամասն ու հասցեական պատասխան տրվեր այն հարցին, թե ի վերջո Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի համար ինչպիսի՞ նշանակություն ունեն սահմանադրաիրավական կարգավորման օտարերկրյա փորձի վերլուծության արդյունքները:

2.3. Ատենախոսության երկրորդ գլխի 1-ին ենթագլխում քննարկման առարկա դարձնելով տարածքային ամբողջականության ապահովման օրենսդրական կարգավորումների հիմնահարցերը (էջ 48-60), Հեղինակն արձանագրել է հետևյալը. «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության

համապարփակ ու միասնական կարգավորում ապահովելու նպատակով առաջարկվում է պետական տարածքի ամբողջականության հետ առնչվող հարաբերությունները կարգավորել միասնական օրենսդրական ակտով՝ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության և Հայաստանի Հանրապետության պետական տարածքի անձեռնմխելիության ապահովման ու պահպանման մասին» ՀՀ օրենքով (նախագիծը ներկայացված է Հավելվածում, կցվում է), որի ընդունմամբ կերաշխավորվի պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման համակարգի իրավական բաղադրիչի միասնությունը, ինչն իր հերթին հնարավորություն կտա ձևավորելու ամբողջական, ներդաշնակ և անընդհատ զարգացող ու կատարելագործվող համակարգ:» (էջ 12, կետ 7):

Հեղինակի վերոնշյալ եզրահանգումից և ատենախոսության համապատասխան հատվածի շարադրանքից, սակայն, պարզ չէ՝ արդյո՞ք Հեղինակն այդպիսով առաջարկում է սահմանել տարածքային ամբողջականության՝ ներկայումս տարբեր օրենքներում սահմանված և իրավակիրառ պրակտիկայում ամրապնդված առարկայից առավել լայն շրջանակ, թե՞ առաջարկվող եզրահանգումն ավելի շատ ունի տեսական, ուղենիշային բնույթ՝ միտված ցույց տալու, որ պետական տարածքի ամբողջականության հետ առնչվող հարաբերությունները անհրաժեշտ է կարգավորել միասնական օրենսդրական ակտով: Նման մոտեցումը լրացուցիչ հիմնավորման կարիք ունի:

2.4. Ատենախոսության երրորդ գլխի 3.2-րդ ենթագլխի (էջ 95-108) և պաշտպանության ներկայացվող 7-րդ կետի (12-13) դրույթների՝ պետության տարածքային ամբողջականության և ժողովուրդների ու ազգերի իրավահավասարության և ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի հարաբերակցության շրջանակներում կատարված վերլուծությունների արդյունքում Հեղինակի կողմից ներկայացվել է դիրքորոշում, ըստ որի՝ «գ) պետության տարածքային ամբողջականության հարգումն ու պահպանումն իրավաչափ են ու արդարացված, եթե միջազգային իրավունքի նորմերի շրջանակում և դրանց հիման վրա հիմնավորվել է, որ տվյալ պետությանը չի

ամրակցվել այլ պետության պատմական տարածք կամ տարածքի մաս՝ վերջինիս նկատմամբ ոչ իրավաչափ (այդ թվում՝ ոտնձգության) գործողության արդյունքում: Թեև ներկայացված դրույթն արտացոլում է պետության տարածքային ամբողջականության առանցքային հատկանիշները, միևնույն ժամանակ ընդգրկում է երևույթների այնքան լայն շրջանակ, որ նման մոտեցման գործնական կիրառումը նորմաստեղծ և իրավակիրառ պրակտիկայում լրացուցիչ որոշակիացում է պահանջում: Ինչպե՞ս է Հեղինակը նախատեսում օգտագործել տվյալ դիրքորոշումը հանրային իշխանության մարմինների գործունեության մեջ, հատկապես հաշվի առնելով այն փաստը, որ պետության տարածքային ամբողջականությունը խախտելուն ուղղված գործողությունները կամ հրապարակային կոչերը առաջացնում են քրեական պատասխանատվություն (օրինակ՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 421 հոդվածով՝ «Տարածքային ամբողջականությունը խախտելուն ուղղված գործողությունները» և 422 հոդվածով՝ «Իշխանությունը զավթելուն, տարածքային ամբողջականությունը խախտելուն կամ սահմանադրական կարգը բռնի տապալելուն ուղղված հրապարակային կոչերը»):

Այս տեսանկյունից, կարծում ենք, աշխատանքն էականորեն կշահեր, եթե Հեղինակն առավել մանրամասն քննարկման առարկա դարձներ այդ դիրքորոշմամբ պայմանավորված անհրաժեշտ կառուցակարգերի սահմանման ու ներդրման հնարավորությունը, միևնույն ժամանակ, անշուշտ, դուրս չգալով ուսումնասիրության առարկայի շրջանակներից:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ: Ամփոփելով ատենախոսության վերաբերյալ նկատառումները, որոնք առավելապես միտված են ընտրված թեմայի առնչությամբ Հեղինակի հետագա հետազոտությունների ուղենշմանը և չեն նսեմացնում ատենախոսության արժեքը, անհրաժեշտ ենք համարում նշել, որ **Միլենա Բաբկենի Ղազարյանի՝** «Պետության տարածքային ամբողջականության ապահովման սահմանադրաիրավական երաշխիքները» վերտառությամբ թեկնածուական ատենախոսությունը համապատասխանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 8-ի

թիվ 327 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգ»-ով՝ թեկնածուական ատենախոսությանը ներկայացվող պահանջներին, իսկ ատենախոսության Հեղինակն արժանի է ԺԲ.00.02 - «Հանրային իրավունք - սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում» մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը:

ՀՀ պետական կառավարման իրավագիտության
ամբիոնի վարիչ, պատվավոր պրոֆեսոր,
իրավ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Թ.Ա.ՇԱՔԱՐՅԱՆ

Նիստի քարտուղար՝

Ա. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ամբիոնի վարիչ Թ. Շաքարյանի ստորագրությունը հաստատում են՝

ՀՀ ՊԿԱ գիտական քարտուղար,
հոգ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ՝

Ս. Հ. ՊՈՐՈՍՅԱՆ

